

Intervju

En samtale om hekse, katten og kunsten

Tekst: Karen Fosse Rosness

Foto: Tove Sivertsen

Det å bli mor fikk meg til å anerkjenne mulighetene jeg hadde for å lage fysiske objekter, sier kunstner Jennie Bringaker.

Jennie Hagevik Bringaker (f. 1978) er en kunstner med bakgrunn fra teater og performance. I mange år var hun kjent for å være med i performancegruppen Trollkrem, sammen med Tor Erik Bøe. Men fra 2018 beveget hun seg bort fra det performative uttrykket, og begynte å jobbe selvstendig med skulptur. Overgangen fra det flyktige kunstuttrykket til harde materialer finner sted på samme tid som hun også får sitt andre barn og faren hennes går bort.

Bringaker begynner å forme skulpturer i stein, keramikk, og hun prøver å male for første gang. Materialene bearbeides med inspirasjon fra oldtidens kunst, og blir til skulpturer som ligner varder, totem-figurer og fruktbarhetsgudinner. Som verket Stabel (2019), vist på Norsk Billedhoggerforening i 2018 — et verk bestående av tre runde steiner plassert oppå hverandre, som en varde med et innrisset ansikt på toppen. Rundt skulpturen er det surret en plastslange som fører melkehvit væske fra gulvet og ut av dens øynene. Det ligner en fontene som gråter morsmelk. Det er de personlige og kroppslige erfaringer knyttet til det å være kvinne og mor, som fra nå av blir et fremtredende tema i kunstnerskapet. «Kunst som ser ut som kunst, berører meg ikke. Det er kunsten som ser ut som noens indre skuff jeg er opptatt av», sier Bringaker i serien Kunstnerliv, vist på NRK tidlig i 2022.

Jeg hadde tenkt til å formulere et spørsmål om det å være både mor og kunstner, men så slo det meg at kvinner så ofte får spørsmål om det.

– Ja, men i stedet for ikke å spørre, så tenker jeg at man kan begynne å spørre menn om det samme. Temaet er blitt litt tabu, spesielt på kunstfeltet. Det anses ikke som intellektuelt nok å snakke om de kroppslige erfaringene. Det er synd fordi det er en stor del av livet, og det preger selvfølgelig det man jobber med. Jeg mener man heller kan tenke på hvem man ikke stiller de spørsmålene til.

Ja, for i serien Kunstnerliv snakker du blant annet om å ha dårlig samvittighet ovenfor forpliktelser som både mor og kunstner. Så jeg ville spørre om du har funnet en balanse?

– Det er ikke blitt lettere, og jeg tror ikke det kommer til å bli det. Når noe blir enklere, er det noe annet som blir vanskeligere. Barna blir større, og det blir nye ting å bekymre seg for. Det er også mye logistikk og stress i hverdagen som ikke passer med den kreative prosessen. I atelieret er det viktig for meg å komme til et sted der jeg er i kontakt med meg selv, og så kommer arbeidene ut fra det. Man må hele tiden gå noen runder med seg selv, og finne ut hvordan man kan tilrettelegge og prioritere for å få alt til.

At verkene kommer ut fra personlige erfaringer er tydelig for meg, selv om jeg ikke har barn. Slik jeg opplever verkene dine, dreier mange av dem seg om eksistensielle problemstillinger knyttet til det å være kvinne og mor?

«Det anses ikke som intellektuelt nok å snakke om de kroppslige erfaringene.»

– Ja, de er mer personlige enn de er intellektuelle, selv om det er dumt å lage et skille der. Tenkning er så mye. Om ikke kunsten min direkte referer til kunsthistorien eller annet, så er det like fullt tenkning som foregår i prosessen.

Jeg leste nettopp Annie Ernauxs bok Sommeren '58, der hun som ung skrev i frustrasjon at «filosofien kan gjøre oss sinnsvakt fornuftige». Jeg tenker det indikerer et savn etter at kroppslig erfaring skal få mer verdi som kunnskap om verden.

– Ernaux skriver helt fantastisk. Hun skriver om sine personlige erfaringer, som mange kan kjenne seg igjen i, og derfor vil bøkene være aktuelle til enhver tid. Jeg tror at ved å ikke snakke om de erfaringene som er kroppslige, så fjerner vi noe universelt. Men når jeg jobber med personlige erfaringer i min kunst, så trenger ikke motivasjonen å være politisk. Det kan hende at verkene blir relevant i en større samtale, men det jeg lager kommer av mitt personlige formidlingsbehov. Jeg vil virkeliggjøre noe som er inni meg. Om det gagnar andre eller ikke, er ikke hovedmotivasjonen egentlig. Så det kan være en egoistisk motivasjon.

Du har vært kunstner i mange år, og gjort en lang reise fra performance til de skulpturene du jobber med i dag. Har det å bli mor påvirket din måte å jobbe med kunsten på?

– Ja, det tror jeg helt klart. Det er mange faktorer som spiller inn, men det å bli mor hjalp meg å forstå at jeg ville jobbe med skulptur. Jeg anerkjente de mulighetene jeg hadde for å lage fysiske objekter.

Bringaker forteller at prosjektene hun og Bøe gjorde med Trollkrem ble større og mer kompliserte. I 2016 lagde de en to dager lang performancefestival kalt Soppen, som ble avholdt i Ekebergpaken i 2016. Det siste prosjektet Trollkrem gjorde før Bringaker trakk seg ut av gruppen, var i forbindelse med pro-

grammet til «Munchmuseet i bevegelse» i 2018. Den siste performansen i en rekke performanser var en skilsmisse, der ble Bringaker og Bøe skilt ved loven, av hennes dommerfullmektige fetter.

– Ingen av oss er veldig strukturerte, så det ble for mye når prosjektene også ble store og kompliserte og vi fikk behov for å involvere mange flere mennesker. Jeg fikk i stedet lyst til å sitte og lage ting for meg selv og bearbeide et materiale. Da jeg gikk i gang med det, så følte det så ukomplisert, som å leke igjen. Det var veldig deilig, sier Bringaker.

De siste årene har hun hatt flere utstillinger og gjort utsmykninger ved offentlige bygg. Utstillingen Pint sized riot at the silent Retreat ble vist på Kunstnerforbundet vinteren 2022. I overlyssalen hadde Bringaker plassert to overdimensjonerte katter, med seks bryster og store vulvaer. Den ene katten sitter på rumpa og har fanget en liten kjøkken-heks, som henger i en tråd fra kattens pote, som en leke.

Er du et kattermenneske?

– Jeg er et kattermenneske, men jeg er også et skilpaddemenneske. Det går heldigvis an å være flere ting på en gang. Katter har hatt en stor rolle i folkekulturen og mange av disse ideene lever i beste velgående fortsatt. I forsøk på å snu maktforholdet mellom mennesker og dyr på hodet, er kattene store og heksen liten. Utstillingen var en fremtidsvisjon, basert på en idé om at forholdet mellom mennesker og dyr burde sees på med andre øyne. Kanskje menneskene burde gå ned fra pedestallen sin.

Kattene på Kunstnerforbundet minner om fruktbarhetsgudinner, og skulpturene dine kan ofte bære preg av primitivistisk estetikk, når de tar form som totemfigurer og masker. Er det en inspirasjon for deg?

– Ja, både den pre-historiske kunsten og religiøse

«I forsøk på å snu maktforholdet mellom mennesker og dyr på hodet, er kattene store og heksen liten.»

Jennie Hagevik Bringaker, Sleeper, 2022. Foto: Thomas Tveter / Kunstnerforbundet. © JHB / BONO 2022

skulpturer er jeg veldig inspirert av. De er jo en form for offentlig skulptur, men de er laget med et annet formål enn bare å være vakre gjenstander. Det inspirerer meg at de virker å være besjelet. Om ikke jeg klarer å oppnå det, så ønsker jeg å spille på en slik besjeling i kunsten min. At de døde objektene besjeles med min visjon.

Siden du tidligere jobbet med performance og nå jobber med harde materialer, så blir det kanskje en måte for de stillestående skulpturene å få liv?

– Ja, det er fint sagt. Det er der jeg føler det er en bro. Skulpturene mine er ikke plastiske, med mindre det handler om bevegelse. Det er som du sier, at det handler om et nærvær i rommet som jeg prøver å etablere gjennom skulpturen. At rommet blir et slags åsted eller en scene, for en situasjon.

Utstillingen er inspirert av ideen om tempel og myter fra senere tider. Samtidig sier du at det en fremtidsrettet visjon. Hvordan forholder du deg til nåtid når du jobber med både fortiden og fremtiden?

– Jeg mener vi ikke burde være så låst i den tiden vi lever i. De sannhetene vi operer med burde ikke være så absolutte, de burde snarere være til vurdering hele tiden. Å se tilbake er litt som å se fremover, fordi ting har vært så annerledes og det kommer til å fortsette å endre seg. Hvordan kan vi bidra med å påvirke endringene? spør Bringaker.

Historier som kunne ha bidratt til endring, men som har ligget i mørket, er utgangspunktet for Bringakers neste utstilling, som åpner på Femtenesse i april. Visningsstedet er i det samme bygget som vi gjør intervjuet, på Ila Pensjonat i Oslo. I 1921 var dette et

Jennie Hagevik Bringaker, Stabel, 2019. Foto: Istvan Virag / KUNSTDOK / Norsk Billedhoggerforening. © JHB / BONO 2022

«Jeg vil virkeliggjøre noe som er inni meg.»

hybelhus for «enslige, ubemidlede kvinner». Etter det ble det et hospits, og nå er det atelierer for kunstnere. Nylig ble det diskutert om det skulle bli et asylmottak.

– Lokalene har gått fra en marginalisert gruppe til en annen, poengterer Bringaker. Som kvinnehushus var kriteriet for å få bo her at du var ugift og i arbeid. Behovet for slike bolighus for kvinner, kom av at flere kvinner fikk tilgang på utdanning og mulighet til å ut i arbeid.

– Det er skrevet utrolig lite om denne historien, fordi den er blitt ansett som uinteressant. Så til utstillingen må vi dukke ned i arkiver, lete etter dokumentasjon, og knytte sammen det vi finner for å få frem en historie, sier Bringaker.

Hun forteller om boken Tullias verden av Kerstin Ekman som en inspirasjonskilde. Romanen handler om livet til datteren til den romerske politikeren og forfatteren Marcus Tullius Cicero. På grunn av lite dokumentasjon på hvordan et kvinneliv forløp seg i romertiden, har Ekman puslet sammen fragmenter av arkeologiske undersøkelser og brev fra samme tid. Bringaker beskriver boken som en «tenkt historie med røtter i virkeligheten».

– Man må tenke seg frem til hvordan livene deres var. For eksempel var det en felles spisesal her. Der kan det ha oppstått fine og viktige vennskap og fellesskaper mellom kvinnene som var i ulik alder og fra hele landet. Vi har fått flere nyanserte historier i populærkulturen om kvinners vennskap de siste årene, der de samtaler om andre ting enn menn. Det er likevel få historier om vennskap mellom kvinner, sett opp mot hvor mye vi ser vennskap mellom menn.

Det kan også ha vært bosituasjoner som gjorde det lettere for kvinner å leve sammen i kjærlighetsrelasjoner med hverandre. Da det var mer akseptert for

kvinner å bo sammen, hvis de var ugifte. Det kan også ha vært en frihet for skeive kvinner?

– Det var også lettere for dem å bo sammen fordi det ikke ble sett på som en trussel at kvinner bodde sammen. Kvinners seksualitet ble sett på som infantil. Det var mannen som gjorde henne voksen, som den eneste som kunne vekke seksualiteten hennes til live. Den var liksom ikke til stede uten menn.

Ja, historien blir jo så ofte fortalt med utgangspunkt i menns sfære som den universelle og virkelige verden. Alt utenfor den mannlige sfære blir fortalt om i negativ forstand, gjerne som noe ekskludert og mangelfullt. Men åpenbart kan slike kvinnefellesskap også ha vært produktive.

– Ja. Fortsatt i dag blir jo kvinners fellesskap latterliggjort. Vi kaller dem «syklubb» og «hønsegård», og bare «kvinner som kakler». Det er ekstremt nedverdiggende betegnelser, og en form for humor som ikke er morsom lenger. Ideen om at når kvinner snakker sammen, så er det ikke om noe som er viktig, lever fortsatt. Derfor er det viktig at vi tar vare på slike kvinnefellesskap, ved å finne historier og fortelle om dem. Selv om vi ikke lenger kan få direkte vitnesbyrd, kan vi finne omliggende omstendigheter for å lappe sammen en historie om hvordan det kan ha vært å leve som dem. Kanskje noen av deres erfaringer og følelser kan speiles til kvinnelige erfaringer som oppleves den dag i dag.